

PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS

Kohteen nimi:	VALLILANLAAKSO	Piirustus nro:t:	VIO 6252/1
Selostuksen laati:	Tomas Palmgren Projektinjohtaja	pvm:	31.8.2022
Selostuksen hyväksyi:	Jussi Luomanen Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö	pvm:	31.8.2022
	Kaupunkiympäristölautakunta	pvm:	X.X.2022

Kohde

Suunnittelualue sijaitsee Vallilanlaakson puiston eteläosassa Kumpulan (24.) sekä Vallilan (22.) kaupunginosien alueella. Alue rajautuu idässä Hämeentiehen, lännessä Mäkelänkatuun, pohjoisessa Isonniityn asuinalueeseen ja Kumpulan kasvitieteelliseen puutarhaan ja etelässä Mäkelänrinteeseen, Vallilanlaakson kenttiin ja Vallilan siirtolapuutarhaan. Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on noin 8,0 ha.

Suunnittelualueen länsi- ja keskiosassa on voimassa asemakaava nro 10495 (vuodelta 1998) ja eteläosassa asemakaava nro 9035 (vuodelta 1985). Asemakaavoissa suunnittelualue on puistoa (VP), johon on esitetty yleiselle jalankululle ja pyöräilylle varattuja puistoreittejä. Asemakaavamuutoksessa 12531 (vuodelta 2022) Vallilanlaakson eteläosa on merkitty puistoksi (VP), jonka läpi kulkee raitiovaunuliikenteelle varattu, viherratana toteutettava katualue. Mäkelänrinteen uintikeskuksen koillispuolella raitiotielinjan ylittää asemakaavassa leveä puistomainen siltakansi. Sen lisäksi puistoon on osoitettu uudet ohjeelliset kävely- ja pyöräily-yhteydet raitiotien pohjoispuolelle (Vallilanlaaksonkulku) sekä eteläpuolelle urheilukentille saakka.

Lisäksi puistosuunnitelmaan liittyen kehitetään Vallilan siirtolapuutarhan ja Nylanderin puiston välistä kaavoittamatonta aluetta, joka esitetään yleissuunnitelmassa VIO 6252/2.

Lähtökohdat

Puistosuunnitelma laaditaan Kalasatamasta Pasilaan -raitiotiehankkeen aiheuttamien muutostarpeiden vuoksi. Vallilanlaakson läpi rakennetaan uusi raitiotieyhteys, joka aiheuttaa muutoksia alueen jalankulku- ja pyöräilyreitistöön, kasvillisuuteen ja maastonmuotoihin. Suunnitelmassa on varauduttu myös Mäkelänrinteen uimahallin mahdollisen laajennusosan vaikutuksiin puistossa.

PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS

Suunnittelualue sijoittuu nimensä mukaan laaksoon, jonka reuna-alueet ovat ylimmillään korossa +17,5 mpy ja alavimmat osat korossa +4,3 mpy. Laakson alavimpien osien läpi kulkee Kumpulanpuron purouoma, joka on osittain putkitettu ja jonka varrelle on rakennettu kaksi lampimaista laajentumaa. Puiston poikki kulkee suosittuja kävely- ja pyöräilyreittejä ja itäisemmän lammen yhteydessä sijaitsee oleskelupergola. Puiston keskiosa muodostuu avoimista nurmialueista, joita reunustavat puistopuuryhmät ja pienet metsiköt. Alueen kasvillisuus on puistomaista ja puusto jalopuuvaltaista. Suunnittelualue on osa yhtä Helsingin poikittaisista viheryhteyksistä, jotka yhdistävät vihersormet toisiinsa niin ekologisesti kuin toiminnallisestikin.

Suunnittelualueelle ja sen läheisyyteen sijoittuu kolme kiinteää muinaisjäännöstä, jotka ovat kaikki peräisin historialliselta ajalta; Kumpulan kartano, Kumpulan torppa ja Kumpulan kylä. Suunnittelualueen itäosa kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ”Helsingin empire - keskusta ja kivikaupunki”. Suunnittelualue rajautuu kahteen Helsingin kaupunkiympäristön toimialan yleisten alueiden rekisterin arvoympäristöön; Mäkelänkatu ja Hämeentie. Suunnittelualue rajautuu myös Vallilan siirtolapuutarhaan, joka on suojeltu asemakaavalla. Alueen keskiosiin sijoittuu puiston ainoa rakennus, huvila Villa Novilla ja sen pihapiiri.

Suunnittelualueella ei ole inventoinneissa havaittuja erityisiä luontoarvoja. Erityisesti Vallilan siirtolapuutarhan lähialueilta on inventoitu haitalliseksi luokiteltujen vieraslajien kasvustoja.

Maaperäolosuhteet

Alueen itäosassa itäosassa siirtolapuutarhan pohjoispuolella vanhan raidesepelin alla on karkearakeista täyttömaata 0,5...2 m. Vanha ratapenger jatkuu Vallilanlaakson urheilukentille asti. Ratapenkereen ja täyttömaan alla on savista liejua, liejuista savea sekä lihavaa ja laihaa savea. Pehmeikön kokonaispaksuus vaihtelee 2...14 m välillä. Pehmeikön alapuolella on 1...3 m moreenia ennen arvioitua kalliopintaa.

Vallilanlaakson urheilukenttien pohjoispuolella Villa Novilla kohdalla on lyhyt noin 30 m osuus, jossa ei ole savea. Kohdassa kalliopinta on korkeammalla ja kallion päällä on 1...5 m hiekkaa ja moreenia.

Lännen suuntaan pehmeikön paksuus kasvaa 8 metriin lyhyelle osuudelle. Pehmeikön päällä on jätteellistä täyttömaata. Lyhyen pehmeikköosuuden jälkeen kalliopinta nousee uimahallin koilliskulmalla lähelle maanpintaa. Alueella on avokalliopaljastumia. Lännen suuntaan kalliopinta on syvemmällä. Uimahallin pysäköintialueen kohdalla on sivukalteva täyttömäki, johon raitiotielinjaus leikkautuu. Täytön alapuolelle on jätetty savikerros. Vallilanlaakson puiston puoleisella laidalla savea on 3...10 m. Saven alapuolella on hiekkaa ja moreenia 0...3 m kalliopinnan päällä.

Vallilanlaaksossa on tehty maaperän pilaantuneisuuden tutkimuksia. Tutkimuksissa on havaittu ylemmän ohjearvon ylittäviä arseenipitoisuuksia raidesepelissä suunnitteluosuuden itäosassa. Alueen itä- ja länsilaidoilta on muutamista tutkimuspisteistä

PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS

löydetty alemman ohjearvon ylittäviä maita. Lisäksi suunnittelualueelta on useasta tutkimuspisteestä havaittu kynnysarvon ylittäviä maita.

Suunnitelman sisältö

Suunnitelman tavoitteena on kehittää Vallilanlaaksoa laadukkaana, viihtyisenä ja omaleimaisena kaupunkipuistona ja kompensoida raitiotien rakentamisesta aiheutuvia toiminnallisia ja maisemallisia haittoja. Puiston historiallisia arvoja kunnioitetaan ja alueen näkymälinjat ja akselit säilytetään ja niitä kehitetään. Alueen reitistöä kehitetään ja yleistä viihtyvyyttä parannetaan oleskelualueita uudistamalla ja lisäämällä. Puiston rakenteita peruskorjataan ja täydennetään.

Kumpulanpuroa muokataan luonnonmukaisemmaksi ja sen yhteyteen muotoillaan viivyttäviä painanteita tulvatilanteita varten. Puron putkitettuja osuuksia avataan ja muotoillaan luonnonmukaiseksi.

Reitistö, pintamateriaalit, kasvillisuus ja rakenteet

Reitistö ja pintamateriaalit

Puistoon rakennetaan itä-länsisuuntainen baanatasoinen pyöräilyn ja jalankulun yhteys, Vallilanlaaksonkulku, joka johtaa Mäkelänrinteen uimahallilta Hermannin rantatielle. Kumpulantaipaleen ylikulkusillalla Vallilanlaaksonkulku yhtyy Kumpulantaipaleen ja Vallilantaipaleen asfalttipintaisiin kävely- ja pyöräily-yhteyksiin ja Villa Novillan itäpuolella Poikkikulku-nimiseen pyöräilyn ja jalankulun yhteyteen, joka ylittää raitiotielinjan tasoylikäytävänä. Asfaltoitavien pääreittien lisäksi puistoon rakennetaan kapeammat kivituhkapintaiset puistokäytävät Vallilantaipaleelta urheilukenttien pohjoispuolelle, uuden viivytysaltaan yhteyteen sekä Kumpulantaipaleen ja Vallilanlaaksonkulun väliin. Puiston halki kulkeva raitiotie on tarkoitus rakentaa viherratana. Käytävien pintamateriaalit ovat Helsingin Kaupunkitilaohjeen mukaiset. Talvikunnossapidettävät reitit on mitoitettu koneellisesti aurattaviksi.

Kalusteet ja varusteet

Nykyiset kalusteet ja varusteet poistetaan. Alueella on paikkoja, joihin kävelijä voi istahtaa noin 5–10 minuutin välein. Penkkejä lisätään erityisesti Kumpulanpuron yhteyteen rakennettaville oleskelualueille sekä reittien varsille. Myös pöytä-penkkiryhmiä lisätään oleskelualueille puistoruokailua varten. Roska-astioita ja syväkeräysastioita lisätään penkkien ja oleskelualueiden yhteyteen. Kumpulanpuron eteläosissa sijaitseva huonokuntoinen pergolarakenne puretaan ja sen yhteydessä sijaitsevat penkit poistetaan. Vesialtaan rannalle rakennetaan uudet oleskelualueet. Kalusteiden materiaalit ja pintakäsittelyt ovat Helsingin Kaupunkitilaohjeen mukaiset.

Puiston nykyiset siltarakenteet säilytetään. Säilyvän ”sorsalammen” yhteydessä olevat kaiteet ja välppäarakenteet uusitaan. Uuden hulevesialtaan yhteyteen rakennetaan oleskelu- ja katselutasanne. Oleskelutasanteen alla sijaitseva merivesipumpun

PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS

purkupiste säilytetään. Siirtolapuutarhan länsipuolelle rakennetaan uusi virtaaman säännöstelyrakenne.

Kumpulantaipaleen ylikulkusilta

Mäkelänrinteen uimahallin koillispuolelle rakennetaan raitiotietä varten maatunneli, jonka luiskat ja maanpäälliset osat maisemoidaan ympäröivään puistoalueeseen sopivaksi.

Kasvillisuus

Puistosuunnitelman tavoitteena on tukea ja lisätä luonnon monimuotoisuutta istuttamalla alueelle monilajista kasvillisuutta. Alueen metsiköihin on tarkoitus myös jättää lahoppuuta. Nurmialueita kehitetään monimuotoisemmiksi muokkaamalla osa leikatuista nurmista niityiksi. Olemassa olevia niittyalueita kehitetään poistamalla vieraslajeja ja monipuolistamalla niittyjen kasvilajistoa.

Raitiotien rakentamisen vuoksi puistosta joudutaan kaatamaan sekä istutettuja että luontaisesti kehittyneitä puita. Lisäksi poistetaan muutamia yksittäisiä puita hulevesiaiheiden rakentamiseksi. Muilta osin puusto säilytetään. Kaadettava puusto pyritään kompensoimaan istuttamalla puistoon vähintään yhtä paljon uusia puita kaadettujen tilalle ja monipuolistamalla lajistoa. Puiston metsäisiä alueita kehitetään luonnonmukaisina puistometsinä. Kaadettuja puita jätetään maapuiksi.

Alueelle istutetaan uusia puita mm. raitiotien maaluiskiin, Kumpulanpuron uoman varrelle sekä uusien raittien varteen. Pensastoa istutetaan Kumpulantaipaleen ylikulkusillan luiskiin, oleskelualueiden yhteyteen ja siirtolapuutarhan ja raitiotielinjan väliin. Luonnonmukaista kosteikkokasvillisuutta istutetaan Kumpulanpuron varteen.

Kumpulanpuro

Kumpulanpuroa kehitetään ilmeeltään luonnonmukaiseksi ja puron varrelle muotoillaan uudet hulevesien viivytyspainanteet. Uusia hapetuspuro-osuuksia rakennetaan puiston länsiosaan sekä Villa Novillan länsipuolelle. Siirtolapuutarhan ja puiston rajaa mukailevaa ojauomaa laajennetaan, jotta se kykenee vastaanottamaan Kumpulanpuron tulvavirtaamat. Puron varrella nykyisin sijaitsevat kaksi lampea säilytetään sellaisenaan, mutta niiden virtaamien säännöstelyrakenteet uusitaan.

Lisäksi siirtolapuutarhan itäpuolelle rakennetaan uusi tulva-allas patorakenteineen. Uoman laajentamisen vuoksi siirtolapuutarhan itäinen kulkuportti ja -yhteys siirtyvät noin 30 m.

Valaistus

Puiston valaistus uusitaan energiatehokkain led-valaisimin. Puiston pääreiteille tehdään käytävävalaistus ja toiminnalliset alueet valaistaan. Valaistus suunnataan siten, että se ei häikäise eikä aiheuta turhaa valosaastetta. Reitit valaistaan tasaisesti.

Tasaus ja kuivatus

PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS

Puiston taseaus muuttuu alueelle rakennettavan raitiotielinjauksen sekä kunnostettavan Kumpulanpuron läheisyydessä. Myös uusien ja kunnostettavien reittien kohdalla puiston taseaus muuttuu. Kuivatus järjestetään pinnan kallistuksilla hulevesikaivoihin sekä johtamalla pintavesiä Kumpulanpuron uomaan.

Muilta osin puiston taseaus säilyy nykyisellään.

Esteettömyys

Puiston käytävät täyttävät esteettömyyden perustason vaatimukset Kumpulantaipaleen länsiosan nousua lukuun ottamatta.

Hoitoluokka

Suunnittelualue kuuluu hoitoluokkiin A2, A3, B2, B3 ja C1 (RAMS-luokituksen mukaan kunnossapitoluokat R2, R3, R4, A2, A3 ja M2).